

Προ-συνεδριακή Ημερίδα
9ου ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ της ΕΕΜΕ

Διαδικτυακή
συνάντηση

Κυριακή
13-03-2022
11:00-14:00

Ομάδα
Μουσικών Σχολείων

Η Χορωδία Ευρωπαϊκής Μουσικής
ως Μουσικό Σύνολο και
ως Μάθημα στα Μουσικά Σχολεία

Παιδαγωγικά ζητήματα
& καλές πρακτικές

Προ-συνεδριακή ημερίδα του 9ου Συνεδρίου της Η Χορωδία Ευρωπαϊκής Μουσικής ως μουσικό σύνολο και ως μάθημα στα Μουσικά Σχολεία: Παιδαγωγικά Ζητήματα & καλές πρακτικές

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΜΑΡΤΙΟΥ 2022

- 10:50-11:00:** Σύνδεση με την πλατφόρμα ZOOM
- 11:00-11:10:** Καλωσόρισμα, Χαιρετισμός από την Πρόεδρο της ΕΕΜΕ **Μαρία Κουρκουρίκα** και την Αντιπρόσωπο της ΕΑΣ στην Ελλάδα **Γεωργία Μαυρέα**.
- 11:10-11:40:** **Ρόζη Μαστροσάββα** – Μουσικά Σχολεία: Η χορωδία στην τάξη: παιδαγωγική προσέγγιση και χορωδιακή πρακτική στα παιδιά της Α' Γυμνασίου
- 11:40-12:10:** **Δημήτρης Θεοδωράκης** – Η χορωδία ως μέσο προβολής των Μουσικών Σχολείων στην κοινωνία
- 12:10-12:40:** **Ανέλια Χρίστοβα – Στεφάνοβα** – Η τρίφωνη μικτή χορωδία Ευρωπαϊκής μουσικής (SAB) ως μάθημα και ως σύνολο στο Μουσικό σχολείο Πρέβεζας: πρακτικές διδασκαλίας και προβλήματα
- 12:40-13:10:** **Μιχάλης Καλαεντζής** – Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου στην διδασκαλία της χορωδίας
- 13:10-13:40:** **Έμμα Μελιγκοπούλου** – Παιδαγωγικές πρακτικές με μακροπρόθεσμα μουσικά αποτελέσματα στη διδασκαλία της σχολικής-παιδικής – νεανικής χορωδίας
- 13:40-14:00:** Γενική Συζήτηση – Σύντομες ανακοινώσεις της Ομάδας

Προ-συνεδριακή Ημερίδα
9ου ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ της ΕΕΜΕ

Η Χορωδία Ευρωπαϊκής Μουσικής
ως Μουσικό Σύνολο και
ως Μάθημα στα Μουσικά Σχολεία

Παιδαγωγικά ζητήματα
& καλές πρακτικές

11:10-11:40

Ρόζη Μαστροσάββα – Διευθύντρια χορωδίας Μουσικού Σχολείου Αλίου

Μουσικά Σχολεία: Η χορωδία στην τάξη: παιδαγωγική προσέγγιση και χορωδιακή πρακτική στα παιδιά της Α' Γυμνασίου

Πώς οργανώνω το μάθημα της νεοσύστατης σχολικής τάξης, της πρώτης Γυμνασίου ενός Μουσικού σχολείου από παιδιά που δεν γνωρίζονται μεταξύ τους; Πώς προσεγγίζω το μάθημα της χορωδίας; Ποιοί είναι οι παιδαγωγικοί στόχοι που θέτω και πώς τους επιτυγχάνω; Πώς αντιμετωπίζω προβλήματα μεταφώνησης και θέματα προσαρμογής στο νέο σχολείο μέσα από το ομαδικό τραγούδι;

Η **Ρόζη Μαστροσάββα** γεννήθηκε στη Ρόδο. Σπούδασε πιάνο, Μονωδία, Ανώτερα θεωρητικά (Εθνικό Ωδείο Αθηνών). Παράλληλα μαθήτευσε με τους Α. Κοντογεωργίου & Μ. Λογιάδη. Σπούδασε στην Ανώτατη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου, απ' όπου αποφοίτησε με βαθμό άριστα (master) στη Διεύθυνση Χορωδίας. Παρακολούθησε σεμινάρια με τους αρχιμουσικούς E. Ericsson, H. Rilling, Er. Ortner, Fr. Bernius, Andrè van der Merwe, Maria Guinand, Ambros Čopi. Έχει

διευθύνει σε Γερμανία και Ελλάδα: Melismachor, Vocal Kreis Cantabile, Singtonics, Amasingers, Χορωδία Φοιτητών Πανεπιστημίου Αιγαίου, φωνητικό σύνολο Con Anima, Χορωδία ΕΡΤ (συναυλίες/ηχογραφήσεις), Παιδική Χορωδία Δ. Ωδείου Άργους, Δ. Ωδείου Άνω Λιοσίων, χορωδία Νέων Εκπαιδευτηρίων Γ. Μαλλιάρια, Παιδική χορωδία Γ' Προγράμματος ΕΡΑ, Παιδική χορωδία Μουσικών συνόλων Δήμου Αθηναίων, τη μικτή χορωδία La Fa Mi lia, την χορωδία ομοίων φωνών "ΗΧΟΤΟΠΙΟ" του Μ. Σ. Αλίου. Δίδαξε σε σεμινάρια ΧΟΡΩΔΙΑΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ σε Λεμεσό, Αθήνα, Ρόδο, και υπήρξε κριτής σε διεθνείς χορωδιακούς διαγωνισμούς & σε διαγωνισμούς σύνθεσης χορωδιακών έργων (Στέγη Χορωδιών). Διετέλεσε διδάσκουσα στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (ΡΟΔΟΣ), και στο πρώην ΤΕΙ Βρεφονηπιοκομίας (Παν/μιο Δυτ. Αττικής). Από το 2008 ίδρυσε και διευθύνει την Παιδική και Νεανική Χορωδία "Rosarte" η οποία έχει κατακτήσει τέσσερα χρυσά μετάλλια σε Ολυμπιάδες Χορωδιών (Graz/Austria 2008, Riga/Latvia 2014, TshwaneS. Africa 2018), και Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών για την υψηλότερη προσφορά της στον πολιτισμό της χώρας μας

rosarte.gr

Η Χορωδία Ευρωπαϊκής Μουσικής
ως Μουσικό Σύνολο και
ως Μάθημα στα Μουσικά Σχολεία

Παιδαγωγικά ζητήματα
& καλές πρακτικές

11:40-12:10

Δημήτρης Θεοδωράκης – Καθηγητής Θεωρητικών Ευρωπαϊκής μουσικής
και βιολιού, διευθυντή παιδικών και σχολικών χορωδιών

Η χορωδία ως μέσο προβολής των Μουσικών Σχολείων στην κοινωνία

Η χορωδία Ευρωπαϊκής μουσικής των Μουσικών Σχολείων αποτελεί τη “βιτρίνα” κάθε Σχολείου. Λόγω του ότι έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν και παιδιά που δεν έχουν ανεπτυγμένες μουσικές ικανότητες σε κάποιο όργανο, μπορεί μέσα από την εντατική και στοχευμένη δουλειά του μαέστρου να επιτευχθεί ένα άρτιο μουσικό αποτέλεσμα που θα καλύπτει τις ανάγκες μιας επιτυχημένης συναυλίας, προσφέροντας χαρά και ικανοποίηση στους μαθητές και στους ακροατές. Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν ιδέες και προτάσεις ώστε η χορωδία να γίνει παράγοντας εξωστρέφειας του Μουσικού σχολείου, με δράσεις και συναυλίες ανοιχτές στην τοπική κοινωνία και στους κατά τόπους φορείς. Στην παρουσίαση θα αναλυθούν ζητήματα που μπορεί να προκύψουν μέσα στο σχολείο κατά την προετοιμασία μιας καλλιτεχνικής σύμπραξης και θα προβληθούν βιντεοσκοπημένα παραδείγματα προτάσεων για συνεργασίες.

Ο **Δημήτρης Θεοδωράκης** γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1975. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ., κάτοχος τίτλου Μεταπτυχιακών Σπουδών στον Τομέα της Διεύθυνσης Παιδικής και Σχολικής Χορωδίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, διπλωματούχος βιολιού του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, καθώς και πτυχιούχος ανώτερων θεωρητικών της μουσικής. Από το 2008, δίδαξε θεωρητικά της μουσικής στο

Μουσικό Σχολείο Σιάτιστας, του οποίου διηύθυνε τη Χορωδία και την Ορχήστρα και εμφανίστηκε σε πολλά φεστιβάλ, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τον Σεπτέμβριο του 2017 κυκλοφόρησε το 1ο CD της χορωδίας υπό τη διεύθυνσή του με τον τίτλο “Φωνοχρώματα”. Σε συνεργασία με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ Κοζάνης δίδαξε σε κύκλο σεμιναρίων σχετικά με τη διαδικασία της φώνησης. Από το 2017 διδάσκει βιολί στο Μουσικό Σχολείο Βέροιας και διευθύνει τη χορωδία Λυκείου και την ορχήστρα του σχολείου. Διευθύνει την νεανική και τη Μικτή χορωδία του Δήμου Νέας Προποντίδας, την παιδική και νεανική χορωδία του Μουσικού εργαστηρίου Γιαννιτσών καθώς και τη Χορωδία της ΕΕΜΕ. Την τρέχουσα σχολική χρονιά είναι αποσπασμένος στο Πειραματικό Δημοτικό σχολείο Ευόσμου.

Η Χορωδία Ευρωπαϊκής Μουσικής
ως Μουσικό Σύνολο και
ως Μάθημα στα Μουσικά Σχολεία

Παιδαγωγικά ζητήματα
& καλές πρακτικές

12:10-12:40 **Ανέλια Χρίστοβα – Στεφάνοβα** – Καθηγήτρια Θεωρητικών Ευρωπαϊκής μουσικής στο Μουσικό Σχολείο Πρέβεζας

Η τρίφωνη μικτή χορωδία Ευρωπαϊκής μουσικής (SAB) ως μάθημα και ως σύνολο στο Μουσικό σχολείο Πρέβεζας: πρακτικές διδασκαλίας και προβλήματα

Η τρίφωνη μικτή χορωδία τύπου SAB είναι ένα κατάλληλο χορωδιακό είδος για το μάθημα της Χορωδίας Ευρωπαϊκής Μουσικής στο Γυμνάσιο των μουσικών σχολείων και μια πολύ καλή εκδοχή για το Σύνολο χορωδίας της Ευρωπαϊκής Μουσικής, γιατί αντιστοιχεί στα είδη φωνών των μαθητών, ανάλογα με τα στάδια μεταφώνησης, στα οποία βρίσκονται. Ο συγκεκριμένος τύπος χορωδίας προκαλεί το ενδιαφέρον των αγοριών, αλλά και των κοριτσιών για τα χορωδιακά μαθήματα. Το όφελος από την διδασκαλία αυτού του τύπου χορωδίας είναι τεράστιο, γιατί αξιοποιεί τις ικανότητες όλων των παιδιών. Η δημιουργία χορωδίας τύπου SAB σε κάθε τμήμα του γυμνασίου ακολουθεί μια συγκεκριμένη διδακτική διαδικασία, ενώ το ρεπερτόριο επιλέγεται με προσοχή για να προσφέρει ένα γόνιμο έδαφος για την επίτευξη συγκεκριμένου παιδαγωγικού και καλλιτεχνικού αποτελέσματος. Η τρίφωνη μικτή χορωδία τύπου SAB ως Σύνολο της χορωδίας Ευρωπαϊκής μουσικής προκύπτει σαν μια φυσική εξέλιξη του μαθήματος χορωδίας, αλλά με πιο ψηλούς στόχους και διαφορετικό ρεπερτόριο και δίνει την δυνατότητα για συνεργασία και σύμπραξη με άλλα μουσικά σύνολα. Η εύρεση ξένου ρεπερτορίου είναι εύκολη και μπορεί να γίνει διαδικτυακά, ενώ το θέμα με το ελληνικό ρεπερτόριο παρουσιάζει αρκετά προβλήματα.

Η **Ανέλια Στεφάνοβα** γεννήθηκε στην Βουλγαρία όπου ολοκλήρωσε την ανώτατη μουσική εκπαίδευση σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Για 6 χρόνια εργάστηκε ως καθηγήτρια μουσικής σε δημόσιο σχολείο της πόλης Καζανλάκ και ίδρυσε χορωδιακά τμήματα (1988), τα οποία αναγνωρίστηκαν από το Υπουργείο Παιδείας της Βουλγαρίας και λειτουργούν ως σήμερα. Από το 1994 ζει και εργάζεται στην Ελλάδα αναλαμβάνοντας την Παιδική Χορωδία «Αρμονία» Πρέβεζας με την οποία κερδίζει σειρά βραβείων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Παράλληλα ιδρύει ακόμα τέσσερις παιδικές, μια νεανική και μια μικτή χορωδία στα Ιωάννινα, Πρέβεζα, Πάργα και Βόνιτσα. Από το 1994 μέχρι τώρα συμμετέχει στην διοργάνωση και πραγματοποίηση του Διεθνούς χορωδιακού φεστιβάλ της Πρέβεζας, αλλά και σε χορωδιακά συνέδρια και σεμινάρια ως εισηγήτρια πάνω στα θέματα των παιδικών χορωδιών. Από το 2016 είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο στην ειδικότητα Διεύθυνση Παιδικής-Σχολικής χορωδίας, υποψήφια διδάκτωρ του ιδίου πανεπιστημίου και καθηγήτρια Θεωρητικών Ευρωπαϊκής μουσικής στο Μουσικό σχολείο Πρέβεζας.

Η Χορωδία Ευρωπαϊκής Μουσικής
ως Μουσικό Σύνολο και
ως Μάθημα στα Μουσικά Σχολεία

Παιδαγωγικά ζητήματα
& καλές πρακτικές

12:40-13:10

Μιχάλης Καλαεντζής – Καθηγητής Θεωρητικών Ευρωπαϊκής Μουσικής,
Διευθυντής Χορωδίας Μουσικού Σχολείου Ρόδου

Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου στην διδασκαλία της χορωδίας

Το μάθημα της χορωδίας, καθώς και το χορωδιακό σύνολο ως μια κατεξοχήν ομαδική και διαδραστική και επικοινωνιακή διαδικασία, παρόλο που υπέστη τεράστιο πλήγμα την περίοδο του εγκλεισμού, εισήχθη σε μια νέα εποχή. Η περίοδος της υποχρεωτικής τηλεκαίδευσης, καθώς και η ανάπτυξη πολυμέσων για την ενίσχυση του εκπαιδευτικού έργου, έδωσε τη δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να εισαχθούν σε νέες εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας. Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να γίνει παρουσίαση ενός αποτελεσματικού τρόπου χρήσης των σύγχρονων μέσων της μουσικής τεχνολογίας στη διδασκαλία ενός χορωδιακού έργου, έτσι ώστε τα μέλη μιας σχολικής χορωδίας να έχουν τη δυνατότητα να βοηθηθούν και από μόνα τους ευκολότερα και αποτελεσματικότερα στη μελέτη και εκμάθηση των χορωδιακών έργων. Επιπλέον, θα γίνουν ποικίλες προτάσεις στους συμμετέχοντες διαθέσιμου μουσικού λογισμικού και του τρόπου αξιοποίησής του, καθώς και προτάσεις οργάνωσης και διαχείρισης των μελών της χορωδίας μέσω διαδικτυακών μέσων επικοινωνίας.

Ο **Μιχάλης Καλαεντζής** είναι πτυχιούχος του Πανεπιστημίου Αιγαίου του Τμήματος Νηπιαγωγών, Διπλωματούχος Εθνικού Ωδείου Αθηνών στα τμήματα Σύνθεσης - Ενοργάνωσης Πνευστών Οργάνων/Δ/νσης Μπάντας και εγχόρδων (Βιολί – Βιόλα). Παρακολούθησε μαθήματα κλασικού τραγουδιού, και σεμινάρια/θερινές ακαδημίες διεύθυνσης χορωδίας. Συμμετείχε στο ετήσιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα χορωδιακής εκπαίδευσης του Δήμου Αθηναίων (1992). Υπήρξε μέλος σε σημαντικές χορωδίες και εργάστηκε στην Ε.Ρ.Τ. (1993-1999) ως μέλος της Χορωδίας

και της Συμφωνικής Ορχήστρας συμμετέχοντας σε πολυάριθμες παραγωγές τους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το 1999 (Α.Σ.Ε.Π.) διορίζεται στο Μουσικό Σχολείο Ρόδου, αναλαμβάνοντας την διεύθυνση της Χορωδίας Ευρωπαϊκής Μουσικής, με την οποία έχει λάβει πολλές διακρίσεις, ενώ το 2000 αναλαμβάνει την διεύθυνση της Μικτής Χορωδίας Δήμου Ροδίων. Το 2012 ιδρύει την Παιδική Χορωδία Amabile, η οποία εντάσσεται στο επιμορφωτικό πρόγραμμα της Ιεράς Μητρόπολης Ρόδου. Δίδαξε ως επιμορφωτής σε νεοδιοριστούς εκπαιδευτικούς μουσικής και σε επιμορφωτικές συναντήσεις, ενώ έχει εμφανιστεί σαν προσκεκλημένος σε τηλεοπτικές συνεντεύξεις και ραδιοφωνικές εκπομπές. Για την μουσικοπαιδαγωγική προσφορά του, έχει τιμηθεί από φορείς και συλλόγους της Ρόδου.

Η Χορωδία Ευρωπαϊκής Μουσικής
ως Μουσικό Σύνολο και
ως Μάθημα στα Μουσικά Σχολεία

Παιδαγωγικά ζητήματα
& καλές πρακτικές

13:10-13:40 Έμμα Μελικοπούλου (LB, MusM, PhD, Post Doc) – Διευθύντρια
Χορωδίας, Επίκουρη Καθηγήτριας στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης &
Τέχνης Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Παιδαγωγικές πρακτικές με μακροπρόθεσμα μουσικά αποτελέσματα στη διδασκαλία της σχολικής - παιδικής – νεανικής χορωδίας

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια γεωμετρική αριθμητική πρόοδος στις παιδικές και νεανικές χορωδίες, τόσο στο σχολικό όσο και στο εξωσχολικό περιβάλλον. Ιδιαίτερα στα Μουσικά Σχολεία η χορωδία αποτελεί ένα από τα κύρια ομαδικά μουσικά σύνολα και οι μαθητές κατά την εξαετή τους φοίτηση αποκτούν στοιχειώδη ή πιο εξειδικευμένη χορωδιακή εμπειρία και γνώση. Στη σύντομη αυτή εισήγηση θα γίνει μια επίτομη παρουσίαση ορισμένων διδακτικών προσεγγίσεων που αφήνουν μακροπρόθεσμο εκπαιδευτικό αποτύπωμα και συμβάλλουν στην ολιστική ανάπτυξη μουσικών δεξιοτήτων και μουσικής οξυδέρκειας των μαθητών – χορωδών. Η μουσική μνήμη, η ικανότητα μουσικής ανάγνωσης, η ρυθμική αγωγή, η ωρίμανση του μουσικού αυτιού η ανάπτυξη της μουσικής αντίληψης – κατανόησης – ερμηνείας ενός μουσικού έργου, είναι μερικά από τα επιμέρους στοιχεία που θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν αποτελεσματικοί τρόποι καλλιέργειας και ανάπτυξης τους μέσα από το μάθημα της χορωδίας στο Μουσικό Σχολείο.

Η Έμμα Μελικοπούλου Είναι επίκουρη Καθηγήτρια Διεύθυνσης Χορωδίας στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Σπούδασε διεύθυνση χορωδίας στο Boston University CFA και είναι διδάκτορας και μεταδιδάκτορας του ΤΜΣ Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι επίσης πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ. Έχει δώσει συναυλίες στην Ελλάδα, Ευρώπη, Ασία, Αφρική και Αμερική. Είναι μέλος του National Music Honor Society (USA)

και μέλος του Advisory Board της Interkultur. Από το 2015 είναι καλλιτεχνική επιμελήτρια του Φεστιβάλ Παιδικών – Νεανικών Χορωδιών του ΜΜΘ. Είναι επίσης μέλος του Συμβουλίου των World Choir Games, διατελεί κριτής σε διεθνείς διαγωνισμούς χορωδιών (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Ν. Αφρική, Αυστρία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Λετονία, Ισπανία, Ισραήλ, Τουρκία, κ.α.) και διδάσκει ως προσκεκλημένη καθηγήτρια σε άλλα πανεπιστήμια και σε σεμινάρια στην Ελλάδα και το Εξωτερικό (Ίδρυμα Α. Χατζηνίκου (Πήλιο), Ισραήλ, Κίνα, Γερμανία, USA, Καναδά, κ.α.). Συνεργάζεται τακτικά με το ΜΜΘ, ΜΜΑ, ΚΟΘ, ΣΟΔΘ, παραγωγές όπερας κ.α. Είναι ιδρύτρια και διευθύντρια της Χορωδίας Ι.Ν. Αγίων Κυρίλλου & Μεθοδίου Θεσσαλονίκης.